

Vállalatok társadalmi felelősségvállalása és a fenntarthatóság

15.1 szekció: Vállalatok társadalmi felelősségvállalása és a fenntarthatóság

A szekcióban három magyar és egy brazil előadásra került sor.

Nyikos Györgyi a gazdasági fejlődés és a fenntarthatóság kapcsolatáról, az EU kohéziós politikáról tájékoztatta a hallgatóságot.

A „fenntartható fejlődés” szóösszetétel a legtöbb ember számára pozitív kicsengésű, és szinte egyetemes az egyetértés abban, hogy a fenntarthatóság komoly érték és cél. A „fejlődés”-t alapvetően a jobb jövővel azonosítjuk, és a közgazdászok a fejlődést hagyományosan a GDP-vel szokták mérni. Ha azonban a jövedelem nem egyenletes eloszlású, a szegények egyre szegényebbek lesznek, miközben az átlagjövedelem nő, akkor ezt nem nevezhetjük fejlődésnek. Kezdetben három, eléggé különböző megközelítés volt arra vonatkozóan, hogy mit is kell fejleszteni. A gazdasági fejlődés az ipar által előállított javakat, a foglalkoztatottságot, a gazdagságot jelentette. Később megjelent a humán oldal fejlesztése, a várható élettartam, az életminőség, az oktatás, az egyenlőség kérdései. Mindez kiegészült a társadalom fejlesztésével, az egyes államok, régiók biztonságával, jólétével. „Getting better is better than getting bigger.”

A fenntarthatóság koncepciója számos kihívással kapcsolatba hozható a fenntartható városok tervezésétől kezdve a fenntartható halászatig. A fenntartható fejlődés a különböző érdekelt felek részvételét feltételezi és kívánja meg, noha az a gyakori tapasztalat, hogy nem könnyű megegyezésre jutni a fenntarthatósági értékekben, célokban az ellentétes érdekek miatt.

A fenntartható fejlődés csak prudens makroökonómiai és pénzügyi politikák révén valósítható meg, és központi szerepet kapott az EU kohéziós politikájának célkitűzései között. A strukturális alapok átfogó célja a 2007-2013-as időszakban a fenntartható fejlődés, a kérdés az, hogyan lehet ezt a gyakorlatban megvalósítani: hogyan lehet az európai gazdaságot modernizálni, emelni az életszínvonalat úgy, hogy közben szem előtt tartjuk a környezetet és támogatjuk a társadalmi kohéziót. A strukturális alapokat olyan kreatív és innovatív módon kell felhasználnunk, amelyek elősegítik az energia-hatékonyságot. Mivel az erőforrások korlátozottak, olyan beruházásokra kell fordítani, amelyek valós fejlődést jelentenek. Európának olyan beruházási politikára van szüksége, amely megfelel az állampolgároknak, amely megvalósítja az EU irányelveket nemzeti, regionális és helyi szinten úgy, hogy konkrét cselekvési tervekkel fordítja az EU célkitűzéseit.

Török László a Grundfos CSR és innovációs tevékenységéről számolt be.

Az 50 országban 17 ezer főt foglalkoztató Grundfos évi 16 millió szivattyút állít elő, ebből kb. 541 ezret Magyarországon 1820 munkatárssal. A fenntarthatóság az alapítás, 1945 óta

jelen van a cég életében. Fenntarthatósági jelentés csoport szinten készül, de 2010-ben már saját magyar jelentést is közzétettek, melynek fókuszában a társadalom, a munkatársak állnak.

Az előadó szerint a klímaváltozás miatt olyan megoldásokat kell találniuk, amelyekkel minél előbb (azonnal!) a lehető legnagyobb hatás érhető el. Sokan nincsenek tisztában azzal, hogy a motorok egyötöde a szivattyúk működtetését szolgálja, a szivattyúk működtetése teszi ki a világ energiafogyasztásának 10%-át. A napjainkban működő szivattyúk kb. 2/3-a nem hatékony, kb. 60 % energia-megtakarítható elérhető, a technológia már rendelkezésre áll. A példaként bemutatott irodaépület fűtési rendszere esetében kb. 4,7 év megtérüléssel, egy kb. 75 ágyas kórház fűtése, ventilációja esetében 3,4 éves megtérüléssel lehet kalkulálni. Hasonló adatokra láttunk példát gyógyszeripar, sörgyár esetében is.

Az előadó két konkrét példát mutatott be a technológiai jellegű fejlesztéseken túl. 1961-ben kezdődött Dániában az ún. Flex program, mely a csökkent munkaképességű emberekre fókuszál. A másik példa adományozási tevékenység, mely révén 3000 kenyai szegény ember jut friss vízhez a dán Vörös kereszt közreműködésével (Kenyában a nők napi 7-8 órán át vizet szállítanak). Az adományozás során a dolgozó pl. 100 egységet ad, ezt a vállalat megduplázza, azt az összeget a Vörös kereszt megduplázza. 2011. májusig 6 projektet finanszíroztak a Grundfos dolgozói 30 országból. A munkatársak bevonása úgy történt, hogy minden vállalat kis teameket szervezett, workshopokat tartottak Kenyáról, a kezdeményezéseket a munkatársak vezették, magától növekedett tovább az akció.

Joal Teitelbaum (az IAQ tagja) azt vázolta fel, hogyan járulhat hozzá az építőipar a fenntartható fejlődéshez.

Az előadó arra a következtetésre jutott korábbi felmérései alapján, hogy mintegy 10 földnyi Földre lenne szükségünk, ha ember olyan körülmények között élne, mint az általa megkérdezettek (alapvetően a lakásméret, fűtés, vízfogyasztás, közlekedési szokások, étkezés figyelembe vételével).

Az energia felhasználásban nagy szerepe van az épületek kialakításának, ebben pedig az innovációnak, a termelékenységnek és a hulladékok hasznosításának. Ez utóbbival kapcsolatban a képzés, a tájékoztatás fontosságára hívta fel a figyelmet: minden anyag újrahasznosítható. Ez versenyelőnyt is jelent, hiszen sok esetben jobb eredményeket lehet elérni az újrahasznosított anyagokkal, mint az eredeti alapanyagokkal.

Az emberi tényezőt sem szabad figyelmen kívül hagyni, szigorodnak a munkabiztonsági előírások (pl. az Empire State Building építésekor készített fotó alapján ma börtönbüntetésre ítélnék a beruházót, építésvezetőt).

Budavári Zoltán (Matolcsy Károly nevében) az ÉMI építőipari tanúsítási tevékenységét, az építőipari kihívásokat és fejlesztéseket mutatta be.

Az építőipar többszörösen is komoly kihívásokkal szembesül. A fenntarthatóság nemcsak a hatékony energetikai megoldásokat jelenti, de az élet minőségének alakulásában is szerepet játszik: gondoljunk csak az épületen belüli levegő minőségétől kezdve a várostervezésen át addig, hogy milyen távolságra van a munkahely a lakóhelytől, milyen oda a közlekedés, stb.

Másrészről az építőipari munkában számos veszély rejlik (pl. magasban történő munkavégzés), és a munkások az időjárásnak is ki vannak téve: szél, eső, hó nehezíti munkavégzésüket.

Az előadó az építőipar minőségének értékelésekor a vevő-orientált épület-tervezésre, a változó igényeknek megfelelő rugalmasságra, a kiváló alapanyagok használatára, valamint a pontos, 100%-os teljesítésre helyezte a hangsúlyt. Az energiahatékonyságra, a megújuló energiák (szél, nap) alkalmazására már a tervezés fázisában ügyelni kell. A fenntarthatóság egyik eszköze az építkezések szintjén az LCA (Life Cycle Assessment), vagy egyéb értékelési eszközök, mint pl. a BREEAM vagy LEED. A helyi törvényeket, előírásokat is be kell tartani (pl. tűzvédelem). A megvalósítás minőségének igazolására a videofelvételek, digitális fényképek használata is egyre inkább terjed. Az építőiparban az alvállalkozók szerepe kimagasló, fontos az ő megbízhatóságukra, referenciáikra odafigyelni, beleértve a pénzügyi, jogi elvárásoknak való megfelelést, a munkatársaik képzettségét, tapasztalatát is. A tanúsítás 3 évre szól.

15.2 szekció: Vállalatok társadalmi felelősségvállalása és a fenntarthatóság

A második szekcióban számos nemzet képviseltette magát: a hallgatóság argentin, finn, görög, ciprusi, horvát és magyar megközelítéseket és eredményeket ismerhetett meg.

Marcos Bertin és Gregory H. Watson a multinacionális vállalatok vállalatirányítási rendszerének értékelésére kidolgozott módszert mutatta be.

A fenntarthatósággal, a felelős vállalatirányítással kapcsolatosan alapvetően három tényező merül fel: környezeti, szociális, vállalatirányítási tevékenységek (ESG – Environment, Social, Governance). Az előadó páros azt a kérdéskört feszegette, hogyan lehet értékelni a minőséget a vállalatirányításban, az Igazgatóságban. Két irányban indulhatunk el: milyen az irányítás folyamata és mik az elért eredmények.

Az utóbbi két évtizedben számos nemzetközi szervezet, többek között az ENSZ, a Világbank, az OECD figyelmének középpontjába került az Igazgatóságok tevékenysége kezdetben az etikai és morális problémák, majd a pénzügyi válság miatt is. E kitüntetett figyelem mögött találunk olyan tényezőket is, mint

- a globális vevői elvárásokat globális standardok iránt, beleértve az átláthatóságot,
- a nyugdíjalapok, a befektetési és a minősítő intézetek vezetésével szemben támasztott elvárásokat,
- a globalizált vállalatok beszállítókkal való bánásmódját,
- a megalapozott CSR tevékenységek iránti megnövekedett elvárásokat.

Az IAQ (International Academy of Quality) munkacsoportja 2001-ben egy mátrix-alapú, Baldrige típusú értékelést dolgozott ki az igazgatóságok értékelésére, mely 7 értékelési kategóriából és 4 érettségi szintből tevődik össze. Max. 1000 pont érhető el.

Az értékelési kategóriák és súlyuk:

1. Küldetés és Alapelvek	20
2. Az Igazgatóság szervezete	7
3. Az Igazgatóság működési folyamatai	7
4. Az Igazgatóság és a menedzsment	10
5. Az Igazgatóság és a részvényesek	10
6. Az Igazgatóság és a közösség	6
7. Az Igazgatóság hozzájárulása	40

A szintek:

1. Megértés	(0-1)
2. Kezdeti lépések	(2-3)
3. Bevezettség	(4-7)
4. Kiemelkedő alkalmazás	(8-10)

Az IAQ 2011-es fejlesztései között prioritást élvez a módszer továbbfejlesztése, pl. a stratégiai teljesítmény menedzsment rendszer, a QFD módszer és a kockázatkezelés alkalmazása.

A kérdésekre válaszolva az előadók elmondták, hogy ez a nyilvános modell használható a tőzsdén levő cégek, vagy a családi vállalkozások esetében is. A közigazgatásban nehezebb mérni a vezetés ilyen jellegű tevékenységét, a versenyszférában a piaci visszajelzések, a részvények értéke is tükrözi az Igazgatóság eredményeit. Azon is dolgoznak, hogyan lehet az Igazgatóság új tagjainak a képzéséhez ezeket a módszereket hasznosítani.

Alexandros Antonaras az üzleti etikai kiválóság mérését, és a 2007 óta elért eredményeket vázolta.

Annak érdekében, hogy harmonizálni lehessen az üzleti életben a minőség és a kiválóság, valamint az etikus vállalatirányítás és a CSR témaköreit, az Európai Üzleti Etikai Hálózat (EBEN) görög tagozata 2007-ben kidolgozta az Üzleti Etikai Kiválóság (BEE – Business Ethics Excellence) modellt.

A modell egy praktikus önértékelési eszköz, mely alapján 10 terület vizsgálható:

9. Morális kultúra (értékek)	}	Standard Vállalati Alapelvek
10. Morális végrehajtás		
11. Szabályzatok		
12. Kommunikáció		
13. Üzleti elemzés	}	Vállalatirányítás
14. Belső ellenőrzés		
15. Üzleti teljesítmény értékelés		
16. Környezeti tevékenységek	}	CSR
17. Szociális tevékenységek		
18. Gazdasági stabilitás		

Az értékelés folyamat alapvetően megegyezik az EFQM Kiválóság Modell szerinti értékelés folyamatával: a pályázatot bejegyzett értékelők értékelik, majd 1-2 napos helyszíni látogatást hajtanak végre, és visszajelzést adnak a fejlesztési lehetőségekre vonatkozóan.

2007 óta 20 görög és ciprusi szervezetnél (köztük 2 egyetemenél) értékelték a modell alkalmazását. Főbb tapasztalatok:

- A legjobb, arany fokozatot 4 hajógyár érte el, továbbá 1-1 vállalat az élelmiszeripar, a telekommunikáció, az építőipar, és a technológia területéről.
- A 20 szervezetből 11 az EFQM Kiválóság Modellt is bevezette.
- A legnehezebb az értékek megalkotása, ezért sok szervezet csak a bronz fokozatot éri el első alkalommal.
- A vállalatirányítással kapcsolatos elvárások meghatározásánál az OECD 2004-ben kiadott irányelveire támaszkodtak, amit a nagyvállalatok könnyebben tudtak értelmezni, hiszen a tőzsdén levő vállalatok számára kötelező a vállalatirányításról tudatosan gondolkodni és az eredményeket bemutatni, de nehézséget jelentett a KKV-k számára.

A Nicosiai Egyetem kutatásokat folytat arról, hogy a modellt hogyan lehet bevezetni állami és magántulajdonban levő cégeknél a SROI (Social Return on Investment) mérésére.

Szegedi Erzsébet a CSR és a minőségügy kapcsolatát, ill. a CSR stratégiai megközelítésének fontosságát hangsúlyozta.

Az előadó a CSR önkéntes jellegéből kiindulva, a Kano modellt párhuzamként felhasználva azt vette górcső alá, hogy a vállalatok jelenlegi gazdasági felelőssége („termelj profitot”) és törvényi felelőssége („jogkövető magatartás”) mellett hogyan válik egyre inkább valós, elvárt felelősséggé az etikus viselkedés és a társadalom segítése.

A CSR tevékenységet nem szabad azonosítani az adományozással, szponzorációval, PR kampánnyal, hanem a vállalkozásoknak olyan, a stratégiájukba és az alaptevékenységükbe szervesen beépülő olyan tevékenységeket kell folytatniuk, amelyek úgy termenek profitot, hogy közben a társadalmi jólétet segítik elő. Michael Porter és Mark Kramer CSR értékláncán keresztül rávilágított ilyen jellegű tevékenységekre a gyártás, a csomagolás, a szállítás folyamatától kezdve a munkatársakkal, beszállítókkal, alvállalkozókkal való bánásmódon át a reklámok, az árazás kérdésköréig – a számszerűsítést lehetővé tevő mutatókra is kitérve. Rámutatott továbbá arra is, hogy a CSR nem a nagyvállalatok kiváltsága: a KKV-k gyakran nincsenek is tudatában, hogy mennyi CSR tevékenységet visznek véghez.

Előadásának második felében az érdekelt (érintett) felekkel való kommunikáció egyik válfaját, a CSR (vagy fenntarthatósági) jelentés készítését, annak tartalmát, közzétételét taglalta. Nemzetközi tapasztalatokra támaszkodva javasolta, hogy a jelentés a pénzügyi jelentés szerves része legyen. A jelentés elkészítéséhez számos irányelv, útmutató létezik és elérhetőségére hívta fel a figyelmet, kitérve néhány szektor-specifikus irányelv alkalmazási lehetőségére. A felsorolt, iparáganként legjobb gyakorlatot folytató cégek CSR jelentései rendkívül tanulságosak, nemcsak benchmark adatokat lehet összegyűjteni belőlük, hanem módszereiket is érdemes adaptálni.

Katarina Gazi-Pavelic arra mutatott példákat, hogy a Podravka hogyan integrálta üzleti folyamataiba a fenntarthatóságot.

A Podravka HACCP és ISO 9001-es szabvány szerint tanúsított minőségirányítási rendszert működtet. Élelmiszeripari céggént életfontosságú számára annak a közegnek a stabilitása és prosperálása, amelyben működik. A fenntarthatóság középpontjában a vevőkkel, a helyi közösséggel és az üzletfelekkel való partneri kapcsolat, együttműködés és kommunikáció áll.

A fenntarthatóság a stratégiai akciók, a szervezeti képességek és a megfelelő technológia kombinációját kívánja. Ugyanakkor korlátot jelent az ilyen kezdeményezéseknél a ROI számítása, azaz nehéz a fenntarthatóságot számszerűsíteni megfelelő indikátorokkal.

A fenntartható fejlődés legfőbb előnyei:

- **Költségek:**
 - Az energetikai költségek csökkenése
 - A hulladék csökkenése
 - Az előállítási költségek csökkenése
- **Biztonság és minőség**
 - A hibák, nem-megfelelőségek számának csökkenése
- **Üzleti lehetőségek növekedése**
 - Vevők számának növekedése a fenntarthatósági, CSR tevékenységeknek köszönhetően

A bevezetés főbb lépései:

- A felsővezetés támogatásának elérése
- A fenntarthatósági team kinevezése
- A fenntarthatósági jelentés szabványosítása
- Minden munkatárs érdeklődésének felkeltése
- A Podravka küldetésének, jövőképek, politikáinak megváltoztatására vonatkozó kezdeményezések
- A fenntarthatósági oldal létrehozása a Podravka intranetjén
- Aktív kommunikáció az állami szervezetekkel

Budapest, 2011. szept. 19.

Szegedi Erzsébet (szekció alelnök)